

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Бардадим Е.М.

студентка юридичного факультету
Запорізький національний університет, м. Запоріжжя, Україна

Науковий керівник: Луц Д.М.

кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права
Запорізький національний університет, м. Запоріжжя, Україна

Як визначається Законом України «Про охорону земель» - охорона земель це система правових, організаційних, економічних, технологічних та інших заходів, спрямованих на раціональне використання земель, запобігання необґрунтованому вилученню земель сільськогосподарського призначення для несільськогосподарських потреб, захист від шкідливого антропогенного впливу, відтворення і підвищення родючості ґрунтів, підвищення продуктивності земель лісового фонду, забезпечення особливого режиму використання земель природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення [1]. Особливо гостро питання охорони земель актуалізується в умовах воєнного стану та після деокупації територій, адже величезна шкода завдається саме земельним ділянкам. Так, Державна екологічна інспекція з початку повномасштабної війни зафіксувала понад 2,3 тис. випадків шкоди довкіллю на суму близько 1,9 трлн гривень. Зокрема, сума збитків через забруднення та засмічення земель складає понад 845 млрд грн, атмосферного повітря - 998 млрд грн, водних об'єктів - 56 млрд грн. Загальна сума збитків - близько 1,9 трлн гривень [2].

Отже, актуалізація питання використання та охорони земель під час воєнного стану обумовлена фактичним заподіянням шкоди.

Вимушені констатувати, що схвалена у січні 2022 року Концепція Загальнодержавної цільової програми використання та охорони земель не відповідає реаліям сьогодення та потребує внесення до неї змін, які врахують аспекти відновлення земельних ділянок, які постраждали внаслідок війни [3]. Слід враховувати, що ця програма розроблялася з метою реалізації державної політики України щодо забезпечення сталого розвитку землекористування, створення екологічно безпечних умов проживання населення і провадження господарської діяльності, захисту земель від виснаження, деградації та забруднення, відтворення та підвищення родючості ґрунтів, збереження функцій ґрунтового покриву, збереження ландшафтного і біологічного різноманіття в умовах ринкового середовища та з урахуванням глобальної зміни клімату [3]. Саме тому, вважаємо, що слід розробити покроковий план відновлювальних заходів, який має бути затверджений на державному рівні.

Варто зосередити увагу на тому, що у поточному році законодавець розширив перелік земельних ділянок, які потребують консервації, включивши до нього земельні ділянки, забруднені хімічними речовинами внаслідок надзвичайних ситуацій та/або збройної агресії та бойових дій під час дії воєнного стану та земельні ділянки, на яких розташовані військові інженерно-технічні та/або фортифікаційні споруди [1]. Слід враховувати, що саме консервація таких земель може стати одним із напрямів їх подальшого відновлення. Адже, як встановлено Законом України «Про

охорону земель», консервація земель - припинення господарського використання на визначений термін та залуження або залісення деградованих і малопродуктивних земель, господарське використання яких є екологічно та економічно неефективним, а також техногенно забруднених земельних ділянок, на яких неможливо одержувати екологічно чисту продукцію, а перебування людей на цих земельних ділянках є небезпечним для їх здоров'я [1].

Отже, враховуючи той факт, що земля є основним національним багатством, комплекс заходів щодо охорони земель під час воєнного стану, після деокупації та нашої перемоги є особливо важливим, оскільки збереження природних ресурсів та їх раціональне використання є необхідною умовою для збереження життєвого рівня населення та подальшого економічного розвитку України.

Список використаних джерел:

1. Про охорону земель: Закон України від 19 червня 2003 р. № 962-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-15#Text> (дата звернення: 28.05.2023).
2. Росіяни завдали шкоди українському довкіллю на €1,9 трильйона. Укрінформ: вебсайт. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3666430-rosiani-zavdali-skodi-ukrainskomu-dovkillu-na-19-triljona.html> (дата звернення: 28.05.2023).
3. Про схвалення Концепції Загальнодержавної цільової програми використання та охорони земель: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 19 січня 2022 р. № 70-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/70-2022-%D1%80#Text> (дата звернення: 28.05.2023).